

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinosti je moč!

„EDINOST“
izhaja po trikrat na teden v šestih izdajah ob **torških, četrških in sobotnih**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obujno izdanje stane: za jeden mesec . f. — 30., izven Avstrije f. 1.40 za tri mesece . . . 2.80 . . . 4.— za pol leta . . . 5.— . . . 8.— za vse leto . . . 10.— . . . 16.— Na naročbe brez priložene naročnine se ne jemlje ozir.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2 vč., izven Trsta po 3 vč. Sobotno večerno izdanje v Trstu 4 vč., izven Trsta 5 vč.

Oglas se računa po tarifi v petiti; za naslove z doblimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmetnice in javnoznanilne, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uroditelju: ulica Casarova št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi: se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema **upravnistvo** ulica Molino piccolo št. 3. II. nadst. Odprte reklamacije so prosto poštno.

Premišljevanje.

V „Slovanskem svetu“ čitamo:

Uže dolgo časa premišlujem, kako bi se dala resnično izvesti nacionalna avtonomija, in je li možno jo tudi izvesti. Pri tem opazujem, kako se nacionalne razmere polagoma razvijajo na Avstro-Ogerskem od l. 1868. naprej. Tu imamo dvojno vrsto narodov glede na stopinjo zavednosti njih narodnosti, naj bo jezik ali drugih posebnih znakov, v katerih je vkoreninjena vez vsakega k svojem narodu, in s katero vezjo postane vsak narod juristiški faktor. Jedna vrsta je popolnoma zavedna svoje narodnosti, pri drugi pa so razvija narodna zavest. Prva vrsta je že tako vkoreninjena, ne le, da jej ni treba več braniti svojih vnanjih znakov, ampak vpliva toliko na merodavne činitele, da ti faktorji se ne držejo v korist drugim narodom ničesar storiti. Pri drugi vrsti narodov se je večinoma ohranila le vnanja lupina, t. j., le jezik, v tem ko so izginili blizu vsi drugi vezivni znaki vsled moralnega in gmotnega vpliva od strani narodov prve vrste. Ta vnanja lupina pa vendar skuša se ne le ohraniti, ampak se tudi utrudi tem bolj, čim večji je protivni vpliv od strani narodov prve vrste. Posledek tega je, da z rasenjem protivnega vpliva narodov prve vrste se poveča odpor od strani narodov druge vrste, vsled tega pa razširja zajedno narodna zavest v narodih druge vrste. S tem odporom pa so prišli narodi prve vrste do kraja, ker ne morejo več prodirati s svojim ofenzivnim napredovanjem, temveč so prisiljeni braniti, kar so si prisvojili, in kar posedujejo po pravici in krivici. Nasledek vsega tega je, da narodi prve vrste vsemu svetu razglašajo in togujejo, da njih narod je v nevarnosti. Ker so pa gospodarji tudi zemlje, vsled tega krajev (mest, vasij, trgov i. t. d.), na katerih bivajo narodi druge vrste, sledi, da razupivajo take zemlje kraje i. t. d. za svoje zemlje, torej zemlje, kraja svoje narodnosti. Vsled tega si prisvajajo tudi kraje, ki so z malimi izjemami središče in zbirališče narodov druge vrste. Tako imamo n. pr. nemška mesta Ljubljana, Celje, Maribor, Celovec, laška mesta Trst, Gorico, Pulj, Poreč, katerih zastopniki so večinoma Slovani v nemški ali italijanski obleki.

Uže z letom 1868. se je postavilo načelo, da kraji so tiste narodnosti, katera gospoduje; vsled tega dobivajo ti kraji vnanji značaj teh narodnosti. Ker pa nek del prebivalcev se poprime tega znaka vsled moralne in gmotne sile, drugi pa se brani s konservativnega stališča, za katero branjenje ima intelektualne in gmotne moči, pride narodni razpor med oba naroda. Narodom prve vrste služijo merodavni faktorji, vsled tega mora se zavedna masa narodov druge vrste

braniti proti večji moči. Ta večja moč razdira s svojim moralnim vplivom glavne znake socialnega življenja med členi narodov druge vrste, in se pri tem ponajveč poslužuje demoralizacije. Zato tudi vidimo iz zgodovine vseh narodov; dokler je pri narodih v čisljih morala, tem teže je narodom prve vrste prodirati med narode druge vrste; vsled tega nahajamo le tam večji odpor, kjer je možki značaj med narodom še vedno vkoreninjen in v čisljih. Iz tega se vidi, da prvo in glavno orodje agresivnih narodov je demoralizacija. To vedó voditelji narodov prve vrste jako dobro in se znajo tudi vedno okorističevati z vspehom.

Po tem načelu se, žal, pristranski razvija tudi princip narodne avtonomije, na to kažejo n. pr. Dunajske punktacije, katere se dejanski vtihotapljuje tudi v druge kronovine, ne da bi opazil kdo. Pravo izvršenje narodne avtonomije bi pa privedlo do drugih rezultatov ne le v nacionalnem, temveč naposled tudi v ekonomskem pogledu.

Kar se dostaje zastopnikov slovenskega naroda, bojim se, da ne bo tako hitro bolje. Merodavni faktorji namreč se vtikajo preveč v domače naše stvari, vsled tega tudi v volitve. Radi tega ne morejo zastopati narod osebe, katere bi bile zmožne. Drugič so sedanji in bodo tudi prihodnji zastopniki popolnoma v sponih burokratizma. Temu pa so vse radikalne ideje protivne. Pri tem imajo zastopniki še preomejene pojme o odločilnih stvareh. Jaz bi vse zastopnike in zajedno tudi vse časnikarje poslal poprej, n. pr. med Čehe, predno bi nastopili kot zastopniki, odnosno novinarji.

Tem premišljevanjem bi radi dodali mi še par misli z ozirom na položenje nas tržaških Slovencev.

Ne treba praviti, kateri so v Avstriji oni narodi, kojim je že ukoreninjena narodna zavest tako, da jim ne treba braniti ni svojega jezika ni drugih znakov narodne individualnosti! Istotako ne treba praviti, na katere narode je mislil člankar v „Sl. Svetu“, ko je govoril o narodih druge vrste: o narodih, ki si niso ohranili skoro ničesar drugega od znakov svojega narodnega bistva nego — jezik. Narodi prve vrste so v Avstro-Ogerski Nemci, Madjari in — Italijani. Seveda ne bi hoteli prištevati Madjarov in avstrijskih Italijanov k narodom prve vrste morda z bok lastnih jim duševnih vrhn ali posebnih zaslug za državo, ampak stoji na odličnem mestu vsled nesrečne sméri, v kateri se je gibala vsa notranja politika avstrijska do današnjih dni in koji politiki je bilo vsikdar glavno načelo: Bog ne daj, da bi Slovanstvo prišlo do primerne veljave v državi!

Posledica tej zgrešeni sméri avstrijske politike je bila le-ta — kakor prav dobro pravite jo, častitljivi gospod, vsaj na pot v večnost.

Starikavi duhovnik je pristopil k postelji.

„Ljudje, odstranite se za trenutek, da se bolestnica izpové.“

„Od spovedi odstopite, častitljivi gospod, — mrtev jezik ne govori!“

„Kaj mar res ne dobimo besede od nje?“

„Na zemlji ne!“

Duhovnik ji je podelil zakrament sv. poslednjega olja. Pa je pokleknil k postelji in ostali ljudje z njim. Toda predno je domolil drugi „Oče naš“, sklenila je Zemecka, pród krvi ji je zalil usta in s tem je tudi odbražalo mlado življenje.

Zdravnik je pogledal na župnika, ta je hitro razumel, kaj se je zgodilo, pa molil je dalje.

Molil je za mrtve.

naglašala člankar v „Slovanskem Svetu“ —, da se narodi prve vrste, to je gospodovalni narodi, nočejo zadovoljiti z obilico pravic in ugodnosti, ki jih uživajo, ampak bi hoteli odvzeti narodom druge vrste še ono malo narodnega svojstva, kar ga še imajo.

Ta brezmejna pohlepnost na strani gospodovalnih narodov morala je poroditi na drugi strani — ogorčenost. Sedanji boji v državi avstro-ogerski res niso drugega nego boj med narodno pohlepnostjo favorizovanih narodov in med ogorčenostjo onih drugih narodov, kojim je v nevarnosti še to malo narodne lasti, ki jo imajo.

Ali glej žgoče ironije v sedanjem narodno-politiškem boju avstrijskem: oni ki imajo kar hočejo, kličejo še na pomoč, češ, da jim preti nevarnost od onih, ki imajo ničesar.

Tržaški Italijani kupujejo n. pr. zemljišča po naši slovenski okolici in naseljujejo po naši slovenski zemlji svoje ljudi. Mesto da bi pa v miru in zadovoljnosti uživali slovensko gostoljubnost, mesto da bi spoštovali ljudstvo, med kojim živijo, vidimo, žal, dan na dan, da gost hoče gospodovati prvotnemu stanovniku, vidimo, kako drugorodni naseljenci hočejo domačemu ljudstvu usiliti svojo narodnost — ali potom zvijače ali potom pritiska.

Ne smemo se čuditi, da tudi dosežajo svoje pogubne nakane — vsaj do neke mere.

Če se pa prvotno prebivalstvo slednjič upre gospodarstvu naseljencev nad domačimi, ako se upre nemoralnimi sredstvi ustvarjenemu nadvladju gospodovalnega naroda, ako reklamuje za-se, kar se mu je odvzelo nepoštenim načinom: pa je vrišč med krivičniki, pa je tožeb in ovadeb — o „marea slava“, o slovanskem navalu.

Uboji Slovenec ni nikjer še položil svojega stopala na italijanska tla, nikdar mu ni prišlo na misel, da bi hotel posloveniti le jedno samo ped italijanske zemlje. Ali kaj dé to: Slovenec je krivičnik, je napadalec tudi tedaj, kadar hoče braniti svoje!!

Sleheri, ki ima la iskrico pravne zavesti v svojem srcu, poreče, da je to vnebovpijoča krivica, ako naseljenec hoče gospodovati nad prvobitnim (avtohtonim) prebivalstvom. Žal, da se tudi med tem prebivalstvom samim nahajajo podle zgubljené duše, ki radi malih neznatnih materijalnih dobičkov gredo na roko nasprotniku lastne krvi, ki kopljejo grob svojem lastnemu rodu. Taki ljudje so pravi zločinci, ker širijo demoralizacijo in popačenje med svojim lastnim rodom. Prav je torej rekel člankar v „Slov. Svetu“, da je našim nasprotnikom glavno orodje demoralizacija. Tega orodja se poslužujejo veliko spretnostjo in tudi — vspehom. To vidimo najbolje v naši tržaški okolici: oni, ki še kaj imajo in ki so si v zavesti svoje gospodarske nezavisnosti ohranili še

„Kako se godi kmetici?“ povprašal je Ciril, ko je častitljivi gospod zopet vstopil na voz.

„Dobro — ravnokar je umrla!...“

Dá, umrla. Predno se je Ciril vrnil iz Kamenice, bila je Zemecka že položena v sobani na oder, mrzla...

In kakor bi vdaril na boben, razglasilo se je po bližnjih vaséh, da je Toužetinski kmet Zemecki vstrelil svojo ženo.

Vsak jo je pomiloval.

In tretjega dné — kakor bi bil nadškof prišel v Toužetin —, nagnalo se je sem ljudi kakor mravelj, da je na obširnem Zemeckem dvorišči bilo kakor v cerkvi o božji poti.

Vsakdo je hotel pospremiti ubožico do groba.

Tudi Zemeckega so pomilovali. Zakrivil je sicer smrt svoje ranjce, toda nehoté. Saj nesreča ne nosi rudečega plašča, da bi se

pravni čut, poštenje in značajnost, oni so še — naši; oni pa, ki so vsled svoje gospodarske zavisnosti bolj pristopni tujemu vplivu, so že demoralizovani in niso več — naši. Gola resnica je torej, da pri narodih, borečih se za svoj obstanek, je narodno odpadništvo v tesni zvezi z demoralizacijo.

Nauk nam je torej na dlani, ki ga moramo crpiti iz te resnice. Vsem onim, ki imajo kaj upliva na ljudstvo po svojem socialnem položnju — duhovniki, učitelji, imovitniki, je dolžnost delati z vsemi sredstvi na to, da se v našem ljudstvu ohrani pravni čut: čut vestnosti, pravicoljubja, poštenja! Pošten človek ne postane nikdar izdajca svojega rodu, pač pa demoralizovani in verskega čutstvovanja oropani človek. Seveda, da se tak človek niti ne zaveda, da je z narodnim odpadništvom izvršil — nečasten čin.

Politiške vesti.

V Trstu, dne 9. oktobra 1895.

Njegovo Veličanstvo presvethi cesar in kralj dojde v Zagreb dne 14. t. m. Na meji dežele pozdravi ban vladarja in se pridruži Njegovemu spremstvu. Dne 15. in 16. oktobra bode cesar bival v Zagrebu. Odhod iz Zagreba bode dne 16. oktobra ob 8. uri zvečer. Seveda bode te dni združeno v Zagrebu vse hrvatsko plemstvo. Vztočno-pravoslavni patrijarh Branković je že dospel v Zagreb, da se udeleži vsprejema Njegovega Veličanstva.

Namestnik štajerski baron Kübeck je že uložil prošnjo za umirovljenje. Tako se skoro uresniči želja bivšega ministra Bacquehema, da postane namestnik štajerski.

Zopet poraz nemških liberalcev. Pri včerajšnji ožji volitvi za državni zbor v mestu celovškem je zmagal nemški nacionallec Dobernig proti nemškemu liberalcu Poschu. Ta poraz je za liberalno stranko tem občutniši, ker je Posch župan v Celovcu in je kot tak lahko vplival na volilce.

O besedah ministra za poljedelstvo grofa Ledebura — da treba pomoči poljedelstvu s tem, da se prepreči spekulacija brezvestnih prekupčevalcev — piše „Obzor“ med drugim: „Razlaganje ministra Ledebura o zboljšanju gospodarskih in delavskih odnošajev napravilo je gotovo simpatičen utis na ogromno večno prebivalstva v Avstriji. Če tudi ne smemo gojiti posebnih nad, kajti daleč je od besede do dejanja, vendar je že to ugodno znamenje, da je gosp. minister se svojim govorom razburil ves liberalni tabor, posegnivši odločno roko v sršenovo gnezdo, iz kojega šumé sedaj celi roji sršenov, da bi ga ranili svojim strupom.“

Da, tako je: na kogar sika lažiliberalezem svoj srd, ta ne more biti slab človek.

ji mogli izogibati od daleč. Zemecka je že v rakvi, ono ne ve več o ničemer; toda on, revež! Dokler bo živ, si bo to očital; razjoče se vsikdar pri pogledu na svoje dete, kojemu je vstrelil mater. A to tudi vé, da ne dobi takó vrle žene, kakor je bila ranjka, ko bi jo tudi šel iskat na kraj sveta.

IV.

Meščan nima časa, da bi dolgo premišljal o jedni dogodbi; tam sliši vsaki hip drugo novico, poulični trušč pak mu pomaga, da brzo pozablja

Drugače je med mirnimi ljudmi na deželi. O jedni dogodbi pripovedujejo si tako dolgo, dokler ne pride druga. In ti vaščani okolo Toužetina bili bi si pripovedovali o nesrečni smrti mlade Zemecke še cela dva meseca, da se ni razglasila druga novica v tem tistem kraju.

Zemecki se bo baje ženil.

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Klarica iz farovža.

(Dalje).

In ako je bila vožnja h Kamenici predrzna, vozil je Ciril nazaj v Toužetin kakor znorel. Malen kamen, mehak zdražnik na cesti, in oba bi se bila ubila.

Pa srečno sta dospela. Ciril je zavel na dvor, obrnil konje in postavil se pri njih, častitljivi gospod pak je odšel v sobano, kjer se je med tem sešla skoraj vsa vas. Komaj da se je preril tja notri.

Pri oknu na postelji počivala je mlada Zemecka. Poleg nje stal je Peruški zdravnik, ki je tudi dospel še le pred kratkim, ter držal v robcu zaviti led na krvaveči rani.

„Vsako upanje je zastoj“, rekel je; „dihanje pojema, kri je vdarila k pljučam; — za pozemeljsko pot je ne ohranimo, pri-

Izgrédi proti Armenceem v Carjemgradu. Včerašnja poročila javljajo da so izpustili iz zaporov mnoge Armence, ki so bili obsojeni — po nedolžnem. Vsi se pritožujejo, da se je jako slabo ravnalo z njimi. Dognano je, da so sofi (dijaki) in poličnjaki ropali po armenskih bivališčih. Razburjenje med Armenci je seveda neopisno; vse prodajalnice Armencev so zaprte, a ljudje iščejo zavetišča po cerkvah. — Sila mora biti res skrajna, kajti sicer ne bi se bili združili vsi poslaniki v zložno postopanje. V skupnem dopisu so zastopniki drugih držav vprašali turško vlado, kaj misli ukreniti v pomirjenje Armencev in Turkov ter v varstvo krščanov in inozemcev. Slednji čas bi bil res, da bi združena Evropa nastopila proti takemu klanju krščanov na debelo. Le energičen in skupen glas utegne imponirati apatični turški vladi.

Italija v Afriki. Torej je vendar res: nad italijansko vojsko v Afriki se zbirajo oblaki. Toli slavljivi Baratieri je postal malo-beseden, le tu pa tam pošilja Crispin za-trdila, da stvari ne stojé slabo. Tako zatrjevanje je včasih jako sumljivo. Današnja poročila pravijo, da so po vsej Italiji jako vznemirjeni ravno zato, ker nimajo podrobnih poročil. „L'Opinione“ pravi naravnost, da Italiji ne preostaja drugega nego zapričeti vojno, ali pa umakniti se iz afričanskih naselbin. Da, Italija je v zagati: na jedni strani je angaževana nje čast, na drugi strani pa jej manjka — denarja, da bi mogla braniti to čast.

Različne vesti.

Mestni svet Tržaški bode imel jutri večer svojo XVII. letošnjo javno sejo. Na dnevnem redu so iz poslednje seje zaostale točke. Med temi je tudi dopis c. kr. pomorske vlade, v katerem predlaga, da se zasuje gornji del velikega kanala (pod cerkvijo sv. Antona novega); pomorska vlada napravi v tem slučaju namesto sedanjega železnega „rdečega mostu“ kameniten most. Dasi bi bilo v interesu javnega zdravstvenega stanja železi, da se gornji del kanala zasuje, kajti v istem zbiru se vsakovrstna gnjiloba, vendar bode težko kaj iz te umestne in praktične misli: od nekdanjega upira se večina mestnega sveta tej nameri iz — estetiških in zgodovinskih ozirov. Glede estetike ne znamo, dali je res takó krasen pogled v kalno, ne baš prijetno duhtečo vodo, na kateri plavajo vsakovrstne smeti; kar pa se dostaje zgodovinskih ozirov mislimo, da se morajo spomniti na prošlost vsekakor umakniti zdravstvenim zahtevam sedanosti.

Boj proti slov. šol pri sv. Jakobu. Magistratovo glasilo, veleslavni „Il Piccolo“ je priobčil članek, v katerem pozivlja isti magistrat (komedija), da naj skoro odpre še jedno laško šolo v št. Jakobškem okraju, češ, da je sedaj obstoječa šola pretesna. Kam so naperjena vsa ta izvajanja, to lahko razume sleherni, še tako preprost človek. Ta članek ni drugo, nego nadaljevanje lažljivih vestij, katere je bil isti „Il Piccolo“ te dni razglasil o šol družbe sv. Cirila in Metoda in nova šola naj bi bila tekmovalka slovenski šoli, kakor je bil „Il Piccolo“ raztrbil to o namerovani šoli na „polverjeri“. Gospóda pa razsodba upravnega sodišča menda še ni spametovala; poskusiti hočejo z nova. Saj denarja je v blagajni dovolj; saj je primanjkljaja le bornih 200 tisočakov. Kaj to dé, kadar gre za „plemenito“ stvar italijanstva in poitalijančevanja.

Pri tej priliki ne moremo si kaj, da ne bi naglasili dvojno mero, s katero odmerjajo gospóda sebi in pa nam „Slovenem“. „Il Piccolo“ navaja namreč v omenjenem članku med vzroki, ki dokazujejo potrebo nove italijanske šole v št. Jakobškem okraju, tudi to okolnost, da morajo otroci v sedanjo italijansko šolo po 3 do 4 kilometre daleč zahajati. Tega seveda ne sme biti, ako zahajajo slovenski otroci iz slovenskega okraja Sv. Marija Magd. gornja v italijansko šolo pri sv. Jakobu! Ako pa zahtevamo Slovenci jedno šolo v mestu, takrat pa ni nijedna šola v okolici preveč oddaljena in hitro porekó: Pošiljajte svoje otroke v okoličanske šole; saj ni niti jedna oddaljena nad 4 km. od mesta! Evo dvojne mere. — Tolažimo pa se z dejstvom, da bdijo nad magistratom in njegovim glasilom „Il

Piccolom“ še druge oblasti koje utegnejo ponoviti svojo sodbo o poskušnem snovanju laške šole na „polverjeri“!

Zavijanja. „Liberalni“ mestni zastop tržaški hotel je, kakor znano, svoječasno odposlati spomenico sv. Očetu, s katero je hotel protestovati proti „protiitalijanskemu“ vedenju duhovščine. C. kr. namestništvo je sicer zaprečilo izvršitev tega namena, toda dotična spomenica došla je vsejedno pred sv. Stolico in sicer po ovinkih, vsled „neke in-diskretnosti“, kakor so se izgovarjali naši „liberalci“. Isti mestni svet hotel je nedavno v javni seji skleniti resolucijo, s katero je nameraval izraziti svoje veselje na okolnosti, da si je Italija pred 25 leti osvojila Rim in ugonobila posvetno vlado papežev. Tudi to nakano preprečil je c. kr. namestnik, ker je opozoril župana na neizogibne posledice takega sklepa. Iz obeh teh slučajev je torej dovolj jasno, da želijo „liberalci“ mestnega sveta na vsak način uveriti sv. Stolico, da je tržaška mestna pokrajina popolnoma italijanska po duhu in mišljenju. Z druge strani pa je gledé na veroizpovedanje ogromna večina prebivalstva te mestne pokrajine rimokatoliške vere in kot taka nikakor ne odobruje nasilstva „zjednjene Italije“. C. kr. namestništvo storilo je torej le svojo dolžnost, a je vršilo to dolžnost v najmilejši obliki. Vse kaj drugega pa je, ako je ta ali ona občina odposlala povodom 20. septembra sv. Očetu izjavo udanosti ter prosila papeževa blagoslova, kakor je storila to občina Gradež. Taka izjava ni nikakoršno vtikanje v politiške dogodke zunanjih držav, ampak je le izraz neomahljive udanosti vernih sinov proti sv. Očetu, tudi o dnevih Njegove težke skušnje. Zastoj torej zavija dejstva trobilo „liberalnega“ mestnega sveta ter stavlja brzozavko očine Gradeške vsopredno z namerovano resolucijo mestnega sveta tržaškega, češ, da je to jedna in ista stvar. Ne! Na jedni strani so verni katoličani, na drugi politikujoči framazoni. To pač ni jedna in ista stvar, kakor ni jedna in ista stvar prošnja za podeljenje sv. blagoslova in pa grožnja o denunciaciji slovanske duhovščine na Primorskem — naravnost pred sv. Stolico! O da, gospóda „liberalci“, v denunciacijah ste pa évrsti!

Pristojbine za vozno pošto. Za zimsko polletje 1895/96 določene so za vozno pošto te-le pristojbine na vsakega konja in miriameter: Na Primorskem 1 gl. 04 nč. za izredne voznje in 87 nč. za redne voznje. Na Kranjskem 1 gl. 09 nč. za izredne in 91 nč. za redne voznje.

Iz Ljubljane. Ljubljanski pohajkovelec nam piše: Jaz, gospod urednik, sem Slovenec narodno-radikalne „žile“, in če bi bil moj načrt merodajen, bi ne imel ni naš deželni — ni odbor ljubljanskega „prstovoljnega gasilnega društva“ nobenega — nemškutarja v svoji sredi, sedaj — jih imata pa oba! Kakor v Ljubljani sploh, manjka tudi v tem oziru nad vse potrebne narodne radikalnosti. Pri deželnih poslancih bi pričel in pri gasilnem društvu bi nehal — (pometati namreč!) Že veste, kaj mislim reči! — Pa tu manjka narodno-radikalno-ponosne in samozavestne večine v deželnem, in ravno take pa energične večine v mestnem zboru, ki bi izvršila, kar treba! — Ljubljanski občinski zastop naj osnuje mestno gasilno stražo kakor jo imajo druga mesta! 25—30 mož s primerno plačo, glavno in par filijalnih stražnic, zvezanih s policijskimi, pa bi bilo! Rekvizitov ima mesto zdaj še preveč, ko je vodovod s hidranti tu! Čemu treba gasilnega društva z nemškutarskim odborom in komando, da rogovili zdaj po Ljubljani, prireja bakljadé in z mačjo muziko vzbuja med meščanstvom nervoznost, zabavlja skozi okno proti glasilu narodne stranke, in kliče barona Heina na pomoč proti nji, da jo brani to nemškutarsko kliko „gegen ungerechtfertigte Angriffe!“... Ljubljansko gasilno društvo je nemškutarsko in zato treba obrambe barona Heina! Jaz se znam pa sam braniti, gosp. urednik.

Prošnja. Pokojni moj pobratim in rojak g. Hrabroslav Volarič je zapustil mlado udovo in štiri otročiče; najstarejši 7-letni deček kaže velik talent za glasbo. Obráčam se zategadel do vseh prijateljev pokojnikovih, da bi podpirali udovo v izrejevanju teh sirot in v izobrazbi nadarjenega dečka. — Po vsej Sloveniji pojó se Volaričeve pesni! Koderkoli je pri narodnih veseljih kaj či-

stega dobička, naj se rodoljubi spomnijo nesrečne rodbine pokojnikov.

Volarič je izdal ob svojem trošku več zveskov skladb; veliko imá po vsej Sloveniji dolžnikov, katerih sveta je dolžnost, da vsaj zdaj poravnajo svoj dolg. — Mnogi gospodje imaje razne Volaričeve rokopise. Lepó prosim, da jih gospodje vrnejo udovi Franciški v Devin ali pa meni. Darovi se objavljajo v „Soči“.

V Gorici, 6. okt. 1895.

Andrej Gaberšček
tiskar in urednik.

Tedenska statistika tržaška. V tednu od 29. min. do 5. t. m. porodilo se je v tržaški občini 70 otrok (40 možkih in 25 žensk). umrlo pa je v istej dóbi 89 oseb (36 možkih in 53 ženskih). V razmerju na število prebivalstva pride 28-77 mrtičev na vsakih 1000 duš. — Zdravniški izkaz navaja med vzroki smrti: 11 slučajev jetike, 6 sl. vnetja sopnih organov, 4 sl. škrlatice, 3 sl. dávice, 5 sl. kápi itd.

Strašen potres. V pokrajini Jetapan (Honduras, srednja Amerika) bil je te dni strašen potres, tako strašen, da takega menda še ni bilo, odkar svet obstoji, kakor pravijo Novojoški listi. Potres je pričel v nedeljo dne 29. min. m.; močni sunki sledili so drug drugemu ves dan in vso noč do torka zjutraj. To noč švigal je ogenj iz raznih razpoklin, podzemsko bobnenje pa je bilo neopisno strahovito. Ubogi ljudje bežali so na plano, v gore. V torek je bil mir, toda ob 9. uri zvečer jela se je zemlja zopet tresti, zopet je bilo slišati strašansko bobnenje in zopet je švigal ogenj iz zemlje, o zori pa se je pojavilo grozno, dve minuti (!!) trajajoče gibanje, katero je podrlo vsa poslopja, ki so dotlej še ostala po koncu, iz gorovja so se vsuli plazji, ki so zasuli kočé bednih kmetov. Ne zna se še natanjko, koliko poslopij se je porušilo, gotovo je istih najmanj okolo 500, niti se ne zna, koliko stotin ljudi je bilo ubitih. Samo cerkveni zvonik v mestu Comayagni je ubil 10 oseb in jih 18 močno ranil. V gorovju je bila o potresu četa vojakov, zasledujočih roparje — o teh vojakihi ni niti sledu več.

Tast ogerskega ministerskega predsednika — samomorilec. Iz Budimpešte pišejo: V Decsu prerezal si je posestnik Fran Mathe z britvijo vrat ter je umrl po strašnem, več ur trajajočem trpljenju. Mathe je bil tast ogerskega ministerskega predsednika barona Banffyja. Ni znano, kaj je starca dovedlo do tega koraka.

Madjarski pesek v Zagrebu. „Obzor“ javlja čudno vest, da je ogerska železniška uprava dala dovesti v Zagreb 30 vagonov žoltega peska iz Rakoša, to je s polja, kjer so kronali madjarske kralje. S tem peskom se pesuje kolodvorski prostor pred peronom povodom dohoda cesarja-kralja v Zapreb.

Papirnatí goldinarji. Tekom min. septembra umaknenih je bilo iz prometa zopet 200.000 papirnatih goldinarjev. Od dne 24. julija min. leta in da do konca septembra t. l. umaknenih iz prometa in uničenih 55 mil. 890.000 papirnatih goldinarjev: ostalo jih je v prometu še 1.990.000.

Zvér v ženski podobi. Sodišče v Lublincu je obsodilo neomoženo Semisalavo na dvanajset let prisilnega dela, ker je pri živem telesu sezgala dva otroka svoje sosedinje, s koje je živelá v sovraštvu.

Koledar. Danes (10.): Francišek Bor-gijski, spozn. — Jutri (11.): Nikazij, škof: Firmin, škof. — Zadnji krajec — Solnce izide ob 6. uri 13 min., zatoni ob 5. uri 21 min. — Toplota včera: ob 7. uri zjutraj 07.5 stop., ob 2. pop. 22 strp. C.

Najnovije vesti.

Dunaj 9. „Wiener Zeitung“ objavlja cesarjevo ročno pismo do ministerskega predsednika grofa Badenija, s kojim se sklicuje državni zbor na 22. oktobra.

Carigrad 8. Par dni je zopet mir, vendar so duhovi tako razburjeni, da se je bati zopetnih izgrediv. Turški viri vale dosledno vso krivdo na Armence, češ, ker so hoteli mirno manifestacijo vprizoriti z orožjem. Turki da so le branili svoje sovornike. (Vsakdo ve, koliko so vredni taki izgovori. Uredn.)

Bratje Sokoli!

Naznanjamo vam tužno vest, da je umrl član našega društva, brat Tugomir Pretner. Pogreb bode danes ob 3 uri pop. iz ulice Amalia hšt. 20. Kdor le more, naj se udeleži pogreba, kajti pokojnik je bil med najmarljivejšimi člani našega društva in si je pridobil mnogo zaslug zlasti kot odbornik. Blag mu spomin. Odbor.

Dunajska borza 9. oktobra 1895

	danes	včera
Drjavni dolg v papirju	100.75	100.80
v srebru	101.05	101.15
Avstrijska renta v zlatu	99.35	121.50
v kronah	101.20	101.40
Kreditne akcije	403.75	404.—
London 10 let.	120.25	120.25
Napoleoni	9.54	9.54
20 mark	11.77	11.77
100 italj. lir	45.25	45.25

Žalostnim srecem naznanjamo prijateljem in znancem, da je naš preljubljeni sin, oziroma brat

Tugomir Pretner

danes ob 11¹/₂ uri v Gospodu zaspal.

Pogreb bode jutri, v četrtek, ob 3. uri popoldne od hiše žalosti, ulica Amalia št. 20.

V Trstu, 9. oktobra 1895.

Žalujóči ostali.

Anton Zigoj

naznanja sl. občinstvu, da je prevzel brivnico Ernesta Šverljuge v hiši g. Žitka.

Sloveci prašek za zobe

prof. dr. Haiderja je najboljšo sredstvo za čuvanje zob pred gnjilobo ter jih čisti, ne da bi oškodoval steklenino. V škatljicah po 30 in 50 nč. izključno v premovani lekarni

PRAXMAREER „Ai due Mori“ Trst, veliki trg.

Edina gostilna

se Slovenskim napisom v središču mesta tržaškega je

„Pri zlati kroni“

ulica S. Giovanni št. 10

v kateri se toči novo belo ipavsko vino prve vrste po 40 nč. Črno istrsko, novo in staro, po 40 nč: Pivo Pantigam v steklenicah po 16 in 22 nč. Kuhinja je izborna in na novo urejena. Nedejajo se, da me bodo mnogobrojno podpirali slovanski krogi, beležim še udan!

Fran Kravos.

Slovenci pozor!

Naznanjam, da sem prevzel Taccanijevo prodajalnico jestvin v Barkovljah, katero sem preskrbel prav bogato s **svežim in finim blagom.** Za mnogobrojni obisk se priporoča

Suban Ivan ml.

Tinct.: Stomach: comp.

Svetega Jakoba Zelodečne kapljice.

Skroz več let skušano domače zdravilo, ki pospejuje prebav in tek povečuje itd. Steklenica 60 ml. in 1 gl. 20 nč. Kakor domače živeokrepčujoče sredstvo prve vrste, čiazal se je skozi večletno rabo dra Liebera Hvoce okrepčujoči eliksir (Tinct. chinæ nervotica comp.) — Vaistvena znamka † in sidro — steklenice po gl. 1, 2 in 3.50. Po liceških in uradnih predpisih pripravljenih v lekarni M. Fanta v Pragu (glavna zaloga): Lekarna Seravalle v Trstu; dalje: lekarna I. Zanetti v Trstu; stara c. kr. vojaška lekarna na Dunaju, Stefansplatz, kakor tudi v drugih lekarnah.